

נושא הגיליון

'תביעת חברת התחבורה'

אשר תשים לפניהם

תקציר סדרת 'רב-קו בהלכה': גיליון ראשון (מספר 373), בירור המציאות וחובת התשלום ולמי. גיליון שני (מספר 374), חיוב התיקוף ותקלות בתשלום. גיליון שלישי (מספר 375), השתמשות וקיצוז כספים שהחברה חייבת לנוסע. גיליון רביעי (מספר 376), אופני התשלום על נסיעות קודמות. גיליון הנוכחי החמישי בסדרה (מספר 377) בנושא תביעות ממוניות על החברה האם מותר וראוי לתבוע את חברות התחבורה על התנהלות לקויה?

השלמה לגיליון קודם: לדעת הג"ר אביגדר נבנצל שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא) אדם שנסע באוטובוס ללא תשלום, חייב להשיב לחברה את התיקוף, ולגבי קטן שנסע ללא תשלום, אין אביו חייב לשלם עבור הנסיעה, ולכשיגדיל, מוטל על הבן לשלם לפנים משורת הדין.

1. תביעה על מחדלים

הקדמה: התלונות על החברות

(איחורים, חיסורים, דילוג תחנה, וכדומה) במשרד התחבורה ובבית המשפט, מזיקות את החברות באלפי שקלים, והשאלה האם אסור להלשין משום לשון הרע, ומסירה לערכאות, שהרי אינם דנים את החברות על פי דיני התורה, וחייב להזמין תחילה לדין תורה. או דלמא מותר להלשין, כי על דעת כן נכנסו להפעלת הקו, ואין זכויות בלי חובות?

ויש כמה סוגי תביעות. א. תלונה לחברה נגד הנהג, וכפי שיבואר שבסיבה מוצדקת צריך לספר למעסיק בכפוף לתנאי ההיתר. ב. תלונה למשרד התחבורה נגד החברה על ליקויים בשירות שעל דעת כן השתתפו. ג. תביעה בבית משפט נגד החברה שתלוי בדין פניה לערכאות כשאין ברירה אחרת.

תהליך התביעה: נוסע שמתלונן לחברה על ליקוי, למשל שהאוטובוס לא הגיע בזמן, הנהג לא התנהג כראוי וכדומה, התלונה עוברת למפעיל המחוזי של החברה, ובודקים מה הסיבה, אם אינו באשמת החברה כמו עבודות בכביש סוגרים את הפניה, כשיש בעיה מהותית בשינויי נתיבים וכדומה הפניה עוברת למשרד התחבורה לקביעת מסלול חילופי, אם התברר שהנהג אשם באיחור, הנהג יקבל אזהרה, ואם חוזר על עצמו, עלולים להוריד לו מהמשכורת, ולפעמים עלול להגיע לפיטור העובד.

לדברי גורם במשרד התחבורה, באמת החברות לא רוצות ללכת לבית דין שנוהג ע"פ דין תורה, ובעיקרון הולכות רק לבית משפט, ומה שבמקרים מסוימים הלכו לבית דין, היו לכך סיבות

דבר העורך

ועם עקש תתפתל

פרשת השבוע: יעקב אבינו שלח מלאכים לעשו אחיו, לומר לו עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ומבואר בגמ' (בבא בתרא דף קכג.) על הפסוק וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אֶתִּי אֲבִיהָ הוּא שאמרה לו רחל שלבן אביה רמאי, והשיב לה יעקב אחיו אני ברמאות. כלשון הפסוק (שמואל ב פרק כב פסוק כז) וְעַם עֲקֹשׁ תִּתְּפֹל, ובתהלים (פרק יח פסוק כז) וְעַם עֲקֹשׁ תִּתְּפֹל, וכפי שרואים שיעקב איש תם התחכם לברות מלבן וכו'.

השאלה השבועית בגיליון הקודם היתה, האם ראוי לתבוע את חברות התחבורה על ליקויים בשירות, והתקבלו במערכת תגובות רבות מהציבור, שרובם ככולם מביעים את המסר הכללי, שהחברות לא ממושמעות להסכמים שהתחייבו עליהם, ולא נותנים מענה מספיק לציבור, ומזיקים את הציבור באי עמידה בלוחות זמנים ובהתנהלות לקויה, פושעים ומזלזלים בנוסעים, עושים ככל העולה על רוחם, לא מעניין אותם הנזקים ועגמת הנפש וההפסדים שהם גורמים, צריך להראות להם שאי אפשר לנסות לזלזל בנו, וכו'. ניכר שיש תחושת זילזול מצד החברות כלפי ציבור הנוסעים.

כל אחד יכול לחזות מראות כאלו בעיניו, למשל בחזור מהכותל המערבי, עקב מחסור באוטובוסים, אנשים נדחפים בלי גבול, והאוטובוסים נוסעים רק כשהם עמוסים עד הדלת, ועוד לא דברנו על ל"ג בעומר במירון, ומוצאי התגים במרכז הערים החרדיות, ועוד.

על פניו נראה שחברות התחבורה מנצלות את העובדה ששומרי התורה והמצוות שותקים על חוסר שירות, ומתעלמים מזכויותיהם ונמנעים עקרונית מלתבוע בערכאות, ומתירים לעצמם להשתמש ממילוי חובותיה הציבוריות כלפי הנוסעים. ואי לכך, באופנים שיש היתר של מורה הוראה מובהק שהכריע שמותר ואין חשש חילול ד' (וכפי השיטות השונות שהובאו בגיליון), וזוהי האפשרות להעמיד את הדברים על תיקונם ולהציל עשוק מיד עושקו, מצוה לפעול לתיקון העוול לתועלת הציבור.

ויש בזה תועלת, להציף את הטענות שהנוסעים מלאים כרימון מהם, ולהבהיר לגורמים הרלוונטיים שגם הציבור החרדי יודע לעמוד על זכויותיו.

בברכת התורה

עקיבא יוסף לוי

לרבני הילכתא) מותר ללכת לכתחילה לערכאות ולא צריך לכך היתר מיוחד של בית דין, כיון שהחברות הולכים לדין תורה רק כשמשתלם להם, לא נחשב שמוכנים לקבל עליהם פסקי הבית דין, ודינו כמסרוב לדין תורה שמותר לתובעו בערכאות.

בתאריך תשרי תשע"ח הפנו שאלה אל הג"ר מנחם מנדל שפרן שליט"א על היוזמה להקמת ועד נוסעים מקומית להדרכת התושבים איך להגיש תלונה כשהחברה שולחת אוטובוסים שהמזגנים שלו לא פועלים, דלתות או כיסאות שבורים, מכשירי תיקוף לא פעילים, נסיעות שלא בוצעו או איחורים, וידוע שהחברה תיקנס על כך בקנס גבוה, או הנהג עצמו שיתכן שהוא יהודי, והשיב שמותר להתלונן למשרד התחבורה, ואין חשש שיקנסו שלא בצדק, כי אם באמת היה אונס, הם לא יקבלו קנס. והורה לפרסם בשמו, שמותר לתבעם בבית משפט, ולא צריך לכך היתר מיוחד.

וכן לדעת הג"ר צבי ברוורמן שליט"א (סיכום הכללים וההלכות בתשלום בתחבורה הציבורית פרק טז, בית אהרן וישראל קובץ ריח מאמר הגר"ד בריזל הערה 16) בתביעה של ליקויים שגרמו להפסדים וצער, מותר לתבוע את חברות התחבורה למשרד התחבורה ובית משפט, כי החברות לא מוכנות לדון בדיני תורה, והם עצמם בכל דבר תובעים לבית משפט, וכבר היה פעמים רבות שהוזמנו לדין תורה ולא באו, ולכן לא צריך לכך היתר מפורש של בית דין. כמו כן עצם העילה לתביעה צודקת, משום שבהסכם עם משרד התחבורה החברות התחייבו לפצות את הלקוחות על חוסר שירות.

ולדעת הג"ר צבי שפיץ שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא), מותר לתבוע את חברות התחבורה בערכאות, כי משרד התחבורה קובע שרק בעלי רישיון יכולים לפתוח תברת תחבורה, למען הסדר הטוב שלא כל אחד יפתח חברה, ולכן היא שומרת שבעלי הרישיון יתנהלו בצורה טובה, ומכיון שבגללם הנוסע לא יכול לפתוח חברה, לכן הם מתחייבים לעמוד בתנאי השירות, ולמרות שהקנסות שמוטלים עליהם בעצם אין להם בסיס הלכתי, שהרי מצד דיני חו"מ הוא פטור שהוא פחות מגרמא, וגם אינו קשור לנדון אם יש דינא דמלכותא דינא בארץ ישראל, אלא יסוד הכללי הוא אפשרות לאכוף את החברות והנהגים שלא יעשו כך שוב, ואחרי הקנס הנהג יחשוב פעמיים האם כדאי לו לדלג על תחנה עמוסת נוסעים וכדומה. אמנם אם מטילים עליהם קנס גבוה צ"ע.

והוסיף הגר"צ שפיץ שסברא דומה כבר מצאנו בדברי החתם סופר (שו"ת חו"מ סימן מד) שגם לשיטת הר"ן (נדרים דף כח.) שדוקא במלך גוי יש דינא דמלכותא דינא, אבל במלך ישראל אין דינא דמלכותא דינא, היינו רק לגבי מיסים ומכס שמטיל על כרחם של האזרחים, אבל תקנות שעושים לטובת בני המדינה, אינו קשור לסוגיא של דינא דמלכותא דינא, וחייבים בכל אופן לשלם משום צורך ותועלת הציבור.

עוד הורה הגר"צ שפיץ שאפילו אם הקנס אינו לפי דיני התורה, אם שונה באיזולתו אפשר להקל, בפרט כאשר רוב הנהגים אינם בני ברית, מותר לתבוע אותם בערכאות שלהם, למרות שגזל עכו"ם אסור, כיון שהם עצמם נוהגים לפי פסק הבית משפט שפוסק כחוקות הגויים, אינו נחשב גזל.

והוסיף הגר"צ שפיץ (במכתב מיוחד למערכת הילכתא יא כסלו תשפ"ג), שגם במקרים שמותר לפנות לערכאות מכל מקום להלכה למעשה צריך לדעת שאין רוח חכמים נותה הימנו שיהודים שומרי תורה ומצוות יתבעו בערכאות משום בזיון כבוד שמים, וברור שרבותינו פוסקי הדור לא היו פונים לערכאות כאשר אחד מבני ביתם היה נתקע בתחנה כי האוטובוס לא הגיע, והדרך הראויה היא לפנות למשרד התחבורה או להנהלת החברה או לאנשים שיש להם השפעה עליהם, ולא לתבוע בערכאות.

מיותדות, וזה בסיס ההיתר לתביעת החברה בבית המשפט, ולגבי הפיצויים המועטים שהחברה נותנת למתלוננים, הכסף מגיע מתקציב פרסום של יחסי ציבור, ובעצם החברה לא רוצה לתת פיצוי לציבור הניזוקים, ולכן קורה משהו אבסורדי, שכלל שהתלונה מוצדקת יותר והרבה אנשים מתלוננים, החברה פחות תיתן פיצויים, כי תקציב יחסי הציבור מוגבל, ורק בתלונות קטנות של מתלוננים יחידים, החברה מסכימה לתת פיצוי קטן, כדי להשקיט את תרעומת הפונים.

בנוסף לכך, אדם שתובע את החברה בבית משפט לתביעות קטנות יכול לקבל פיצוי של אלפי שקלים, הקנס מושת על החברה, יתכן שהחברה תגלגל זאת על הנהג בקיצוצים במשכורת או בפיתורין.

2. תביעה לחברה

כתב במנחת צבי (חלק א סימן טז), לפני שמגישים תלונה לחברה או למשרד התחבורה גם באופן שאין איסור של מסירה והליכה לערכאות, צריך לברר היטב את הפרטים, שיהיו נכונים ולא שמועות וכדומה, כדי שלא להיכשל באיסור הוצאת שם רע, שקר, רכילות, מבטל כיסו של חבירו שנחשב מזיק בדיני שמים, מעיד עדות שקר שיש לו חיוב מזיק בדינא דגרמי. אם התביעה אינה לפי דיני התורה, ודאי שיעברו על אחד מאיסורים אלו.

כאשר התביעה היא בכפוף לתנאים הנ"ל, מעיקר הדין צריך לתבוע, משום השבת אבידה, שלא יזיקו לאחרים שאחריו, ולכן ראוי לשאול מורה הוראה, שאין בתביעה אחד מאיסורים אלו.

3. איסור הליכה לערכאות

איסור גמור: מבואר בגמ' (גיטין דף פח:) ונפסק בשו"ע (חו"מ סימן כו סעיף א), שאסור לדון אצל דיני גוים, אפילו שדיניהם כמו הדינים של ישראל, ואפילו אם שני בעלי הדין רוצים בכך, שנאמר בפסוק (שמות פרק כא פסוק א) וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֶיךָ, לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים. וכל הבא לדון בערכאות, הרי זה רשע, וכאילו תרף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו עליו השלום.

גם בתי משפט של ישראל שנוהגים בדיני הגוים הם בכלל איסור ערכאות, ולדעת החזון איש (סנהדרין סימן טו ס"ק ד) אפילו אם ישראל דנים לפי חוקים שבדו מליבם ולא על פי חוקי הגוים, נחשב כערכאות, ויש בו חילול השם יותר גדול.

וכתב בדרכי חושן (על שו"ע חו"מ קונטרס דיני ערכאות) שהליכה לערכאות הוא איסור דאורייתא, ובנוסף יש בזה איסור חילול השם שמייקר את האלילים, וכרוך בזה גם איסור גזל, שפעמים רבות מוציאים ממון שלא כדין.

ומוסיף במנחת צבי (חלק א סימן טז) שההולך לערכאות נחשב כמוסר לעובדי כוכבים, ומבואר בשו"ע (חו"מ סימן שפח סעיפים ט י) שהמוסר חבירו בידי עובד כוכבים בין בגופו בין בממונו אין לו חלק לעולם הבא, ומותר להרוג את המוסר אפילו בזמן הזה. ואם אמר הריני מוסר את פלוני בגופו או בממונו אפילו ממון קל, התיר עצמו למיתה, ומותר להורגו לפני שימסור.

אומדנא: מפורסם מה שחידש בכסף הקדשים (סימן כו סעיף ב) שלמרות האיסור ללכת לערכאות של גוים לפני שמקבלים רשות מבית דין של ישראל, מכל מקום באופן שיש אומדנא דמוכת, וברור לרבים שהתביעה בבית דין לא תועיל, יתכן שמועיל האומדנא להתיר ללכת לערכאות מיד, ולא צריך לכך היתר של בית דין. ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (ישא יוסף חו"מ סימן יא) גם כשיש אומדנא שמותר לפנות לערכאות, צריך הסכמה של בית דין.

4. מותר מיד לילך לערכאות

לא צייתי דינא: לגבי תביעת החברה בבית משפט על פגם בשירות לנוסעים, לדעת הג"ר מנחם מנדל שפרן שליט"א (בהוראה

לעולם יהא אדם

פרופורציות: כאשר דנים על תביעת החברות, צריך לדעת שבסופו של דבר מנהלי החברות הם בני אדם, ולפעמים החברה עושה כל מאמץ והכשלון אינו תלוי בהם, ועל דעת כן נתחייבו שאין אפשרות להעמיד תחבורה ב-100% וממילא התביעה ביסודה אינה מוצדקת.

הסברא של המתירים לתבוע בבית משפט מובנת רק בחברה המזלזלת בקביעות, או כשהמחדל הוא קיצוני, ואז הדבר רצוי לדאוג לאספקת תחבורה ציבורית לציבור, אבל אם יש רק חריגה קטנה וכשל נקודתי כמו מזגן שבור וכדומה, שכמעט בלתי אפשרי לעמוד בזה אין היתר ללכת לבית משפט ולהזיק את החברות.

כידוע יש מחסור בנהגי אוטובוסים, ואי אפשר להפלייל את החברה על כל דבר קטן, וצריך להפעיל שיקול דעת הגיוני מה לעשות. בשלב הראשון לפנות לחברה, ובמידה ורואים שלא תוקן לפנות למשרד התחבורה, ורק בלית ברירה ללכת לבית משפט.

וכמאמר החכם לעולם יהא אדם, שתחילה צריך להיות אדם, והשלב השני הוא להיות ירא שמים, בבחינת דרך ארץ קדמה לתורה.

וכל תכם יעשה בדעת, להתבונן מה נכלל בגדר השתדלות, ומה לא מוטל עלינו, ולפעמים לא משתלם התוצאה הקטנה ביחס למאמץ הגדול, כי לעיתים צריך להשקיע משאבים רבים ולא מצדיק את הביטול תורה עם עוגמת נפש שיש בזה, עבור ספק תועלת שאולי תצא מהתביעה הספציפית, ופעולה כזו איננה בגדר השתדלות.

6. לשון הרע

נצור לשוננו: לגבי איסור לשון הרע, לדעת הג"ר מנחם מנדל פוקס שליט"א (משיב שלום עמוד 214) נהג מונית שנהג שלא כשורה, וברור לנוסע שלא יעזרו דיבורים ותוכחות בשביל שישנה את התנהגותו, וכן הנוסע לא יכול לעקוב אחריו בנסיעות אחרות, בשביל לראות אם הוא ישתנה, מותר להתלונן עליו בחברת המוניות, אך להיזהר לכיין לתועלת ולא לנקמה, ולא להגזים יותר ממה שהיה במציאות.

מבואר בחפץ חיים (רכילות כלל ט סעיף א) שאסור לספר דבר שיכול לגרום רעה לחבירו על ידו, מכיון שבית דין לא היו פוסקים כך על פי דיבורו, כי אין בית דין מריעין לאדם על פי עד אחד. ולדעת החוט שני (שמירת הלשון פרק ו סעיף ג) מותר לספר למעביד על עובד שמתרשל במלאכתו, כי החפץ חיים דיבר בתביעות על העבר אבל בתביעות על להבא מוטל עליו לספר תכף לבעל הבית, כדי למנוע מהעובד להזיק, ואינו תלוי בבית דין.

ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (מנחת חיים עמוד כח) לגבי דיווח להנהלה על ר"מ שאינו ראוי, שאם הדבר ברור שאדם זה הוא מופקע מעבודתו והוא ממש מזיק, פשוט שמותר לספר זאת לראש הישיבה, ומשל לאדם שרואה גנב שנכנס לבית חבירו, ודאי שאינו מחויב לעכב אותו רק על ידי קריאה לבית דין, אלא בכל דרך שיכול לעכב עליו בשעת ההיזק.

תודה להרב יצחק הורוביץ הי"ו אחראי קשרי קהילה במשרד התחבורה על סיועו הרב לגיליון במידע הטכני של התנהלות התחבורה הציבורית, יבורך מן השמים בכל מעשה ידיו, וכל אשר יעשה יצליח.

לדעת הג"ר אלחנן פרץ שליט"א (חוקת משפט לא תגזול עמוד צח) מסתבר שמותר לתבוע את החברה בבית משפט על איחור של אוטובוס, ולקבל את הקנס, למרות שמצד דיני התורה הם פטורים על כזה דבר, מכיון שקנו את זכות הפעלת השירות, על דעת התנאי שישלמו קנס על עוולות שהנהגים עושים. וטעם נוסף, שכל ההתנהלות שלהם מושתתת על בית המשפט, והם מוציאים כסף על פי בית משפט ככל יכולתם, לכן גם הנוסע רשאי להשתמש בווייתור שלהם על שורת הדין וההסכמה לפעול לפי חוקי המדינה. ובפרט שהתשלום לנהג בנסיעתו, נחשב קנין שכירות, ומשום כך אם ניזק בנסיעה, יתכן שהקנין כולל גם לקבל את ההתחייבות לשלם על פי חוקי המשפט שלהם.

ולדעת הג"ר עמרם פריד שליט"א (בהוראה להג"ר יוסף אביטבול שליט"א) מותר להתלונן על החברה בבית משפט מחמת ב' טעמים: א. אי אפשר להפעיל את החברה בלי משרד התחבורה ולכן הכל נעשה ע"ד זה. ב. ידוע שאף פעם גם לאחר שתבעו את החברה היא לא מגיעה לדין תורה לכן אין איסור בדבר.

5. רק בהיתר של בית דין

דיו תורה: מאידך העיד הג"ר שבח צבי רוזנבלט שליט"א על מקרה שתברת 'סופרבוס' נקראה לדין תורה ושלחה נציג מטעמה לדין, וכן מעיד הג"ר ברוך יואל פרידמן זצ"ל (כט ניסן תשע"ה), ניתן להשיג את ההקלטה במערכת הילכתא) על חברת 'אגד' שכמה פעמים נציג החברה הגיע לדין תורה, ולפי זה הורו הגרי"י סילמן שליט"א והג"ר שריאל רוזנברג שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא) שצריך קודם לתבוע בבית דין ורק אח"כ כשיש היתר של בית דין מותר ללכת לערכאות. וזה על פי היסוד הידוע של הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל שההיתר ללכת לערכאות הוא רק כאשר הצד השני לא מוכן ללכת לדין תורה.

והוסיף הג"ר יהודה סילמן שליט"א (דרכי חושן על שו"ע חו"מ עמוד רצז), שבעיקרון התביעה מול החברה צריכה להיות בדין תורה, ואם אין מסכימים לבוא לדין תורה מותר ללכת לבית משפט על פי קבלת רשות מבית דין, ובסיס התביעה חייב להיות צודק בדיני התורה, ולכן אם התביעה היא על הפסדים שקרו מחמת האיחור, והחיוב הוא רק משום החוק, אסור לתבוע, מכיון שנחשב פחות מגרמא, כי מדובר בשבב ואל תעשה. ורק אם יש בחוזה התחייבות החברה לפצות על כל נזק שייגרם, מותר לתבוע על כך.

שאלה: העירו שלכאורה יש לומר סברא, שיש איסור גמור לתבוע את חברות התחבורה בערכאות, שכן לדעת המקילים בכספי מדינה שורש הסברא הוא שהמדינה אינה רשות ממונית, אם כן ההתחייבות של חברות התחבורה למשרד התחבורה לא חל מעולם, וזכו בממון המדינה מן ההפקר וכיצד תחול כנגד זה התחייבות החברה למשרד התחבורה, וממילא אין בסיס לתביעה ודינו כמוסר לערכאות שלא כדין.

והמיקל לעצמו בכספי מדינה וגם תובע את החברות הרי זה תרתי דסתרי, וגם המחמיר לעצמי בכספי מדינה, מכל מקום איך יכול לתבוע את החברות הרי יכולים לומר 'קים לי' כסברת המקילים. וגם אם נניח שהחברה מקבלת על עצמה את כללי משרד התחבורה מאן יימר שיש כאן אומדנא מוכרחת שהיא מקבלת אותם על עצמה בכל לב, הרי אין להם ברירה אלא להישמע לכללים.

תשובה: אין כזה דבר זכויות בלי חובות, וזה לא קשור האם יש דינא דמלכותא והאם יש ישות ממונית, עצם הדבר שהחברה מקבלת כסף מכח ההסכם, ובאותו ההסכם מופיע סעיפים שמחייבים אותם לספק שירות לנוסעים, מותר לציבור לדרוש את קיום הסעיפים. ופשוט שאם יעלימו עין מהליקויים החברה תעשה ככל העולה על רוחה, וזכות הלקוחות כאשר יש התנהלות לקויה ולא עוזר להתלונן בחברה ובמשרד התחבורה, מותר לפנות לערכאות כי זו האפשרות היחידה של הנוסעים לשפר את השירות.

סיכום הגיליון:

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן

הזוכה בהגרלת גיליון 376 בסך 100 שקל מזומן

האברך המופלג הג"ר אהרן קליין שליט"א

כולל נר ברוך / אהבת תורה רמה ג' בית שמש

דינים העולים

א. איסור מסירה: איסור תמור לדון בערכאות שדנים בדיני עכו"ם, והאיסור אפילו בישראל שאין דנים בחוקי התורה, ונחשב שהרים יד בתורת משה, מחלל את השם, גוזל ממון, מוסר לעכו"ם, אין לו חלק לעולם הבא ומותר להורגו.

ב. שאלת חכם: יש אופנים שבית דין מתיר תביעה בערכאות וצריך זהירות שתהיה כדין ושאיינה כרוכה באיסורים כגון רכילות ומזיק וכדומה, ולפעמים יש בכך השבת אבידה, ויעשה שאלת חכם.

ג. היתר ברשות: ברשות ב"ד מותר, ובאומדנא דמוכת מתולקת אם מותר ללכת גם בלי רשות בית דין.

ד. מוסכם מראש: בתביעת חברות התחבורה מותר לפנות לבית משפט כי לא צייתי לדין תורה, והם עצמם תובעים בערכאות, והתחייבו לפצות את הלקוחות על הפסדים, ועוד שהקנסות עליהם הוא צורך ותועלת הציבור, באו על דעת לשלם הקנסות, ובנהג גוי מותר כי הולכים לפי חוקיהם. ויש אוסרים ללכת לערכאות נגד חברות התחבורה, כי אם על ידי היתר מפורש מבית דין.

ה. לתועלת: נהג שעשה שלא כהוגן, ולא עזרו דיבורים ותוכחות, מותר להתלונן עליו בחברה, בתנאי שמכוין לתועלת ומספר את הדברים כהוויתן בלי גוזמאות.

שאלה: האם אדם שמצא כרטיס רב קו

מתחייב בהשבת אבידה?

מה הדין באופציות הבאות: כרטיס אישי עם תמונה שיכול ללכת לעמדת 'על הקו' ולהעביר את הערך הצבור לכרטיס חילופי בתשלום של 10 שקל, כרטיס אנונימי עם סימן, כרטיס אנונימי בלי סימן אבל יכול לתת סימן כמה ערך צבור יש בכרטיס ודומה לארנק עם סכום מסוים, או המספר של כרטיס הרב קו? האם אדם מתייחס מיד מדין עשוי למשמש בכיסו בכל שעה?

מקורות: תוס' (ב"ב דף עו: ד"ה קני); שו"ע (חו"מ סימן סו סעיף ט, סימן רסב סעיף ו); קצות החושן (סימן סה ס"ק י, סימן סו ס"ק א); נתיבות (סימן סה, ס"ק יח סו ס"ק א); פתחי חושן (אבידה פרק ב סעיף ב); דרכי החושן (סימן רסב סעיף יד); וישמע משה (תו"מ סימן רו); חוקי הכסף (הלכות גזילה פרק ד הערה 18); סיכום הכללים וההלכות בתשלום בתחבורה הציבורית (סוף פרק ג' בהערה).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולחה 4

2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'

3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'

4. בפקס מספר 1532-6507823

5. במייל 5047867@gmail.com

לע"נ הנרצח בפיגוע הנורא בכניסה לירושלים

הבה"ח כמר אריה שצ'ופק הי"ד בן יבדלחט"א הר"ר משה

שליט"א גלב"ע כ"ט חשוון תשפ"ג ת.נ.צ.ב.ה.

עדכוני הלכה

תקף וסע בכל נסיעה

חברת תנופה פרסמה מודעה, נוסע יקר שים לב: תיקוף כרטיס הרב קו = תשלום עבור הנסיעה! חובה לתקף גם כאשר הכרטיס טעון בחוזה חופשי/חודשי, זכאי לנסיעה חנים, גיל 75 ומעלה.

בנסיעה מבית שמש למחלף שורש/חמד או ירושלים: ניתן לשלם בחופשי חודשי ארצי (225 ש"ח), ולא בחופשי חודשי פריפריה (99 ש"ח) שתקף לבית שמש פנימי בלבד. אדם שיש לו רק חופשי חודשי פריפריה עליו לתקף פעמיים, תיקוף ראשון מתבצע באופן אוטומטי מחופשי חודשי, תיקוף שני תשלום מהערך הצבור, עבור מרחק הנסיעה המבוקש.

נושא הגיליון הבא:

'השבת אבידה ברב קו'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעודד את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הודעה לתורמים החשובים

בס"ד התקבל אישור לפי סעיף 46 לעמותת הילכתא

קעת כל תורם להילכתא בהעברה או באשראי, מקבל קבלה מוכרת לצרכי מס, על ידה זכאי לקבל החזר מס בגובה 35% מהתרומה.

הילכתא

לדעת לחזון כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט

שיעורים וימי עיון

בית הוראה טלפוני

בירורי הלכה אקטואליים

קו מידע הלכתי

חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823